

(۲)

فضولی شاعر

در صفحات ۶۴۴ - ۶۵۰ شماره هشتم سال چهارم آبان ماه ۲۵۳۵ ماهنامه تحقیقی گوهر در مقاله استاد گرانمایه آقای محیط طباطبائی با عنوان: «زبان فارسی میراث ملی مشترك» اشتباهی رخ داده است.

چون این ماهنامه یکی از مراجع و منابع تحقیقی بوده و مطالب آن مورد استناد قرار میگیرد، از اینرو موضوع رایاد میکند. آقای محیط مرقوم داشته اند: «بعد از آنکه سلطان مراد چهارم بغداد را از پیکر ایران جدا کرد و به امپراتوری عثمانی ملحق ساخت فضولی شاعر سه زبانه مجال وسیعتری برای سخنوری به ترکی یافت و گفتار نظم و نثر او سندا اعتبار زبان ترکی نوین را در زبان ترک قزلباش شد که بدین زبان بر همان اساس طرح شعر و نثری افکنده شد. این زبان که در دوره شاه عباس و شاه طهماسب صفوی از زیر بنای تازه ای شالوده ای جدید یافته بود در زمان فضولی به اوج کمال خود رسید و بر موضوعات میراث مشترك کالائی از نوع جدید افزود».

سلطان مراد چهارم در ۱۴ ذی قعدة ۱۰۳۲ هـ ق به سلطنت رسید، و فتح بغداد هم بدست عثمانیان در دوره سلطان مراد بسال ۱۰۴۸ هـ ق صورت گرفته است. در صورتیکه وفات فضولی ۷۸ سال قبل از فتح بغداد بسال ۹۷۰ بوده و فضولی باشاه عباس و سلطان مراد چهارم هم عصر نبوده است.

خیلی بعید بنظر میرسد که گفتار نظم و نثر فضولی سندا اعتبار زبان ترکی نوین را قزلباشان قرار گیرد، زیرا فضولی یکی از دشمنان موثر صفویه بوده و در جنگ ایران و عثمانی که به فتح بغداد در سال ۹۴۲ بدست عثمانیان منجر گردید او علیه قزلباشان و بنفع ایاس پاشا فاتح بغداد فعالیت می کرد که شرح فعالیت های سیاسی این شاعر و اقدامات ضد صفوی او مستلزم تهیه و تنظیم مقاله ای جداگانه است.